

Széll Kálmán Terv

Összefogás az adósság ellen

Rendkívüli helyzetet örökölt Magyarország új kormánya kilenc hónappal ezelőtt. Óriási gazdaságtörténeti eredmény, hogy Magyarország államháztartását - nem ortodox, szokatlan, ám rendkívül sikeres intézkedésekkel - 2010-re, 2011-re és részben 2012-re is konszolidáltuk. Az intézkedések további irányát tekintve fontos döntést hozott meg a Fidesz-KDNP frakciószövetség, a kormányzó pártok elnökségei és a kormány, Miniszterelnök úr vezetésével: a következő évek gazdaságpolitikájának középpontjába az államadósság csökkentését kell helyezni, közép- és hosszútávon Magyarországot egy fenntartható növekedési pályára kell terelni és a munkahely-teremtési programunkat teljesíteni.

Miért az államadósság?

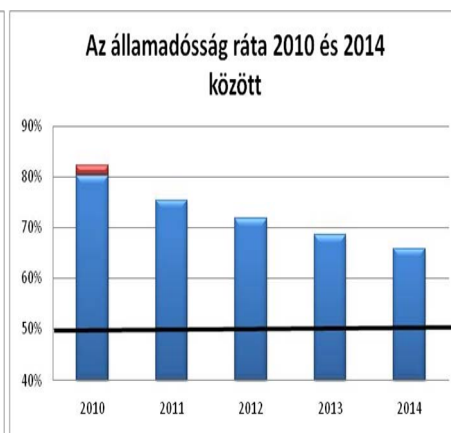
Magyarország államadóssága 2002 és 2010 között az induló, a kormányváltás pillanatában 52,5 százalékos szintről 80 százalék fölé szökött. Ilyen rövid idő alatt az elmúlt 150 évben Magyarország nem adósodott el. A második Orbán-kormány célja, hogy a Magyarországot terhelő államadósságot 2014 végére a bruttó hazai termékhez viszonyítva a 65-70 százalék közötti sávba csökkenti.

Államadósság

Múlt

Jövő

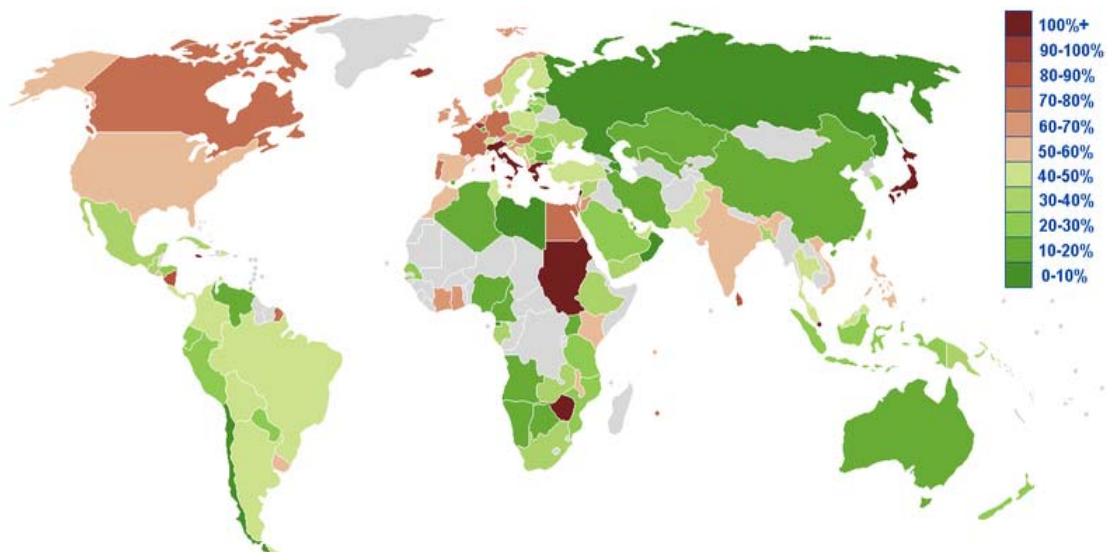
Forrás: MNB

Az elemzések hét olyan területet mutattak ki, amelyeken Magyarország adóssága - ezen belül államadóssága - folyamatosan halmozódott fel az elmúlt 8 évben, és szerkezeti átalakítások, strukturális reformok nélkül néhány éven belül 80-90 százalék közötti szintre emelkedne. A strukturális reformok végrehajtásához idő kell, egy-másfél év erőteljes átalakító, megújító munka szükséges.

Miért különösen életveszélyes a magas magyar államadósság?

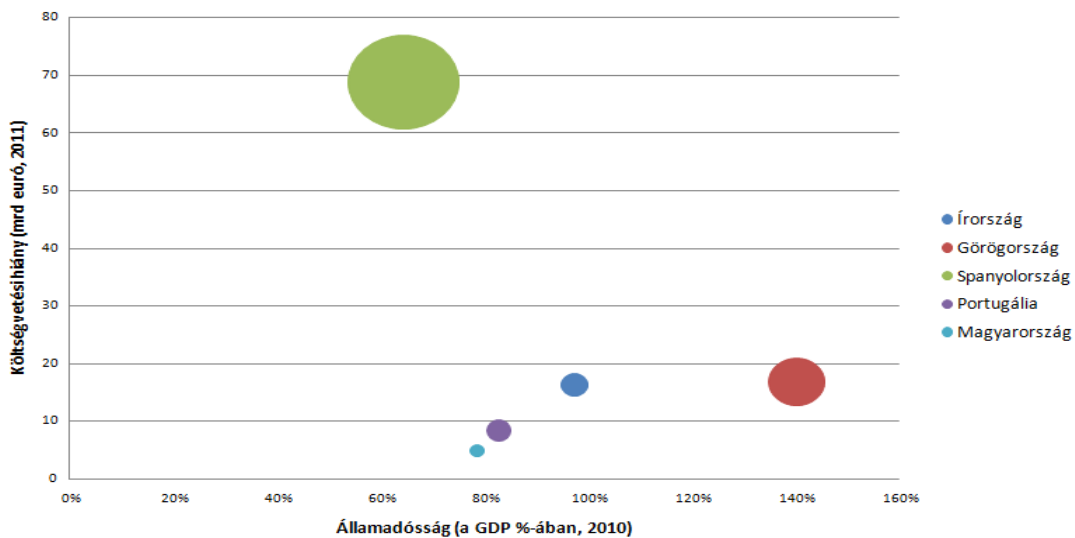
A világ országainak 2009-es államadósság-rátáját bemutató ábrán jól látható, hogy az eladósodottság elsősorban a fejlett országokat érinti: mind Nyugat-Európában, mind Észak-Amerikában a ráta szignifikánsan magasabb, mint a keleti országokban. Hazánk is a nagymértékben eladósodott országok közé tartozik, azonban nekünk az eurózóna, az Európai Unió, az Egyesült Államok, illetve a fejlett országok államadósságszintje nagyságrendileg nagyobb terhet jelent, a hazai GDP 4%-át fordítjuk kamatkiadásra.

Forrás: OECD

A perifériális országok adóssága és költségvetési hiánya

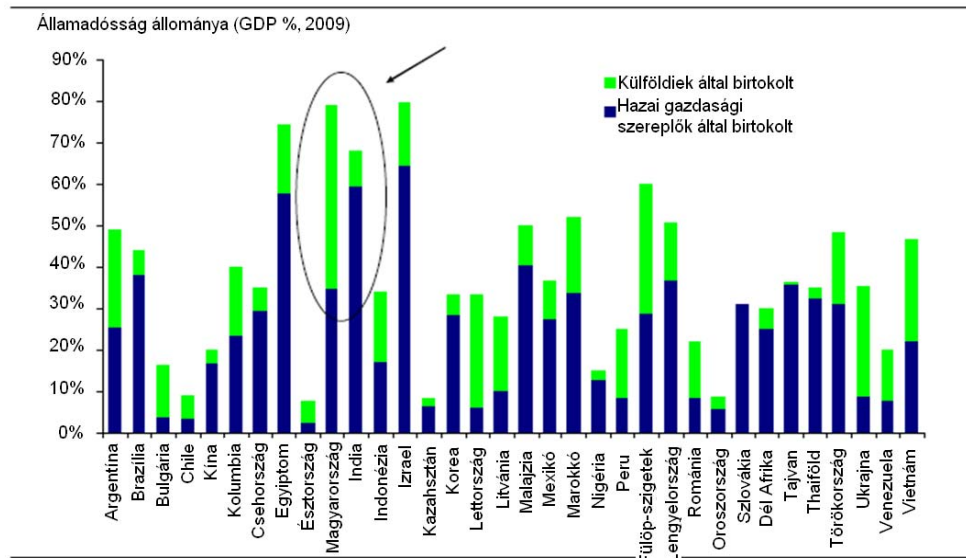
(a buborék mérete az államadósság milliárd euróban mért arányát mutatja)

Forrás: Ameco

Az eurózónában, illetve az Európai Unióban nagyon súlyos adósságcsapdák alakultak ki az elmúlt években. A fenti ábrán látható, hogy a nagy államadósság-buborékokhoz képest a magyar államadósság kicsi, azonban egy ponton jóval sebezhetőbbek vagyunk a többi országnál, melynek oka a külső adósságfinanszírozás magas aránya.

A hazai gazdasági szereplők és a külföldiek által birtokolt államadósság

Forrás: IMF, UBS becslés

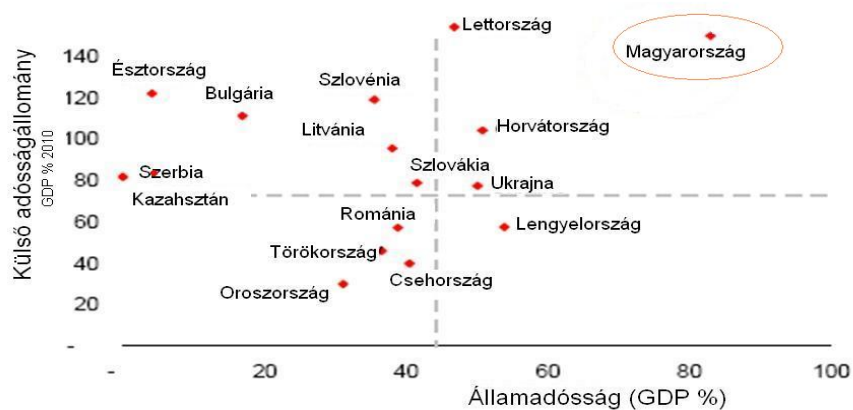
Magyarország az államadósság finanszírozásához külső adósságokat vett fel, és ahogy azt az előző ábra is jól mutatja, valamennyi velünk összehasonlítható országhoz képest a legnagyobb mértékben terhel bennünket a külső adósság.

Miért vagyunk valóban különlegesen sebezhető helyzetben?

Hazánknak nem csupán a magas államadóssággal kell megküzdenie a közeljövőben, hiszen ahogy az a lenti ábrán is jól látszik, az államadósságunk mellett kétségtelenül a teljes, a háztartásokat és a vállalatokat is figyelembe vevő külső adósság szintje is szintén kimagasló. Ebben szerepe van az utóbbi szűk évtizedben felfutó deviza alapú hitelezésnek és az államadósság külső forrásból történő finanszírozásának is. Ebből az adósságcsapdából kell kitörnünk a következő években.

A külső eladósodottság Magyarország Achilles sarka

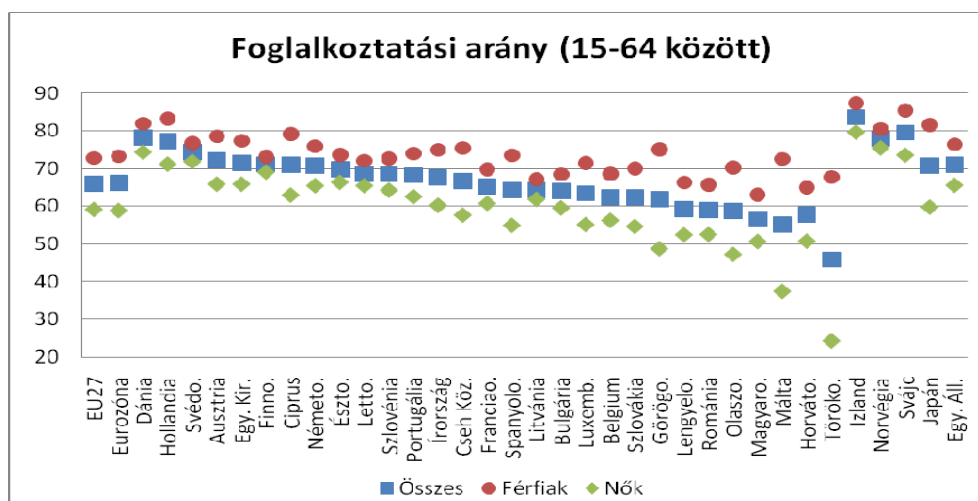
Államadósság és külső adósságállomány

Forrás: RBS

A következő néhány ábra segítségével olyan területeket mutatunk be, amelyeken a hét strukturális reformprogram fordulatot hoz.

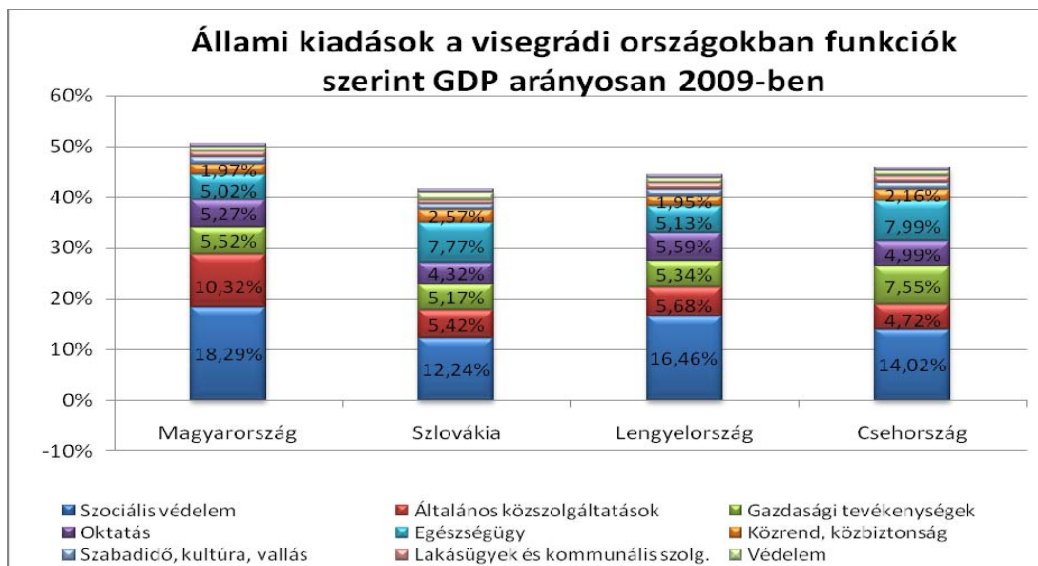
Foglalkoztatási fordulatra van szükségünk: a magyar foglalkoztatási ráta a második legalacsonyabb az egész EU-ban, 56-57%-os szintünkkel csak az 55%-os Máltát előzzük meg és jelentősen elmaradunk Csehország és Szlovénia 65% feletti szintjétől. Az EU átlagot jelentő 66%-tól pedig közel 10 százalékponttal teljesítünk rosszabbul.

Forrás: Eurostat

A férfiak foglalkoztatása terén pedig hazánk a legrosszabbul áll a vizsgált országok tekintetében, ahogy az a fenti ábrán is jól látható.

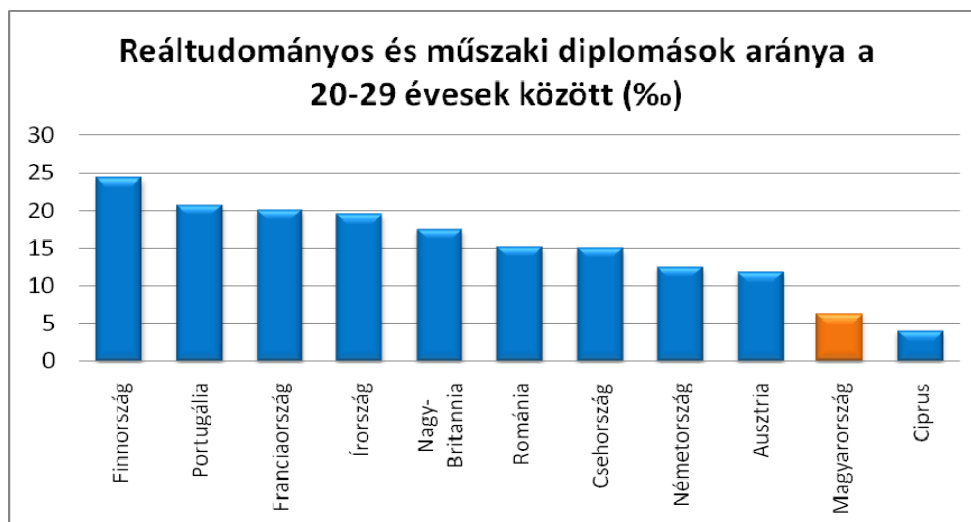
Az állam régiós összehasonlításban is sokat költ: az állami kiadások terén is kilógunk a versenytársaink mezőnyéből, nem csupán az államadósság kamatterhe miatt, hanem – ahogy azt az alábbi ábra is szemlélteti - más területeken is.

Forrás: OECD

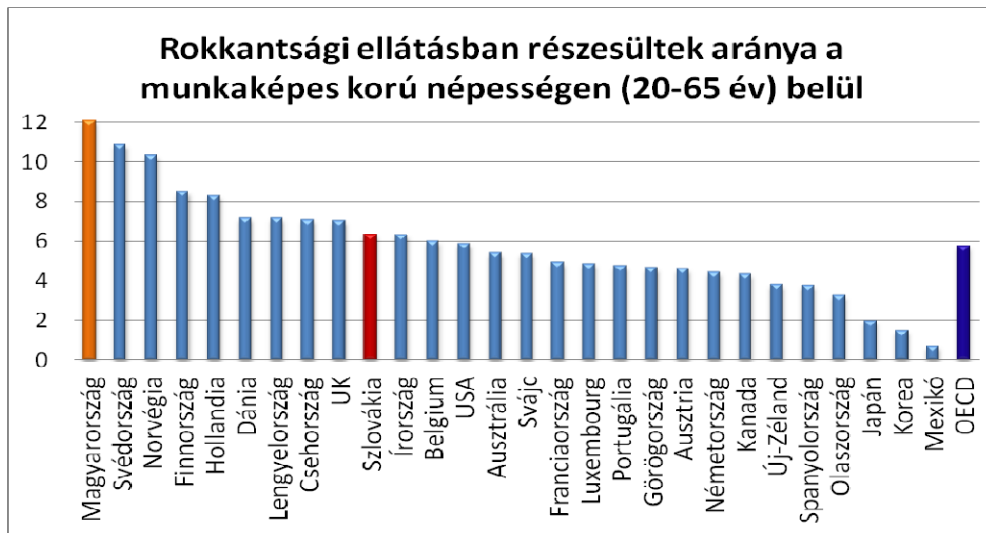
Hazánk a sereghajtók közé kerül akkor is, ha a reáltudományos és műszaki diplomások arányát vesszük szemügyre a huszonévesek között: míg a finnekénél, a portugáloknál és a franciáknál a 20 ezreléket is meghaladja ez a ráta, nálunk alig magasabb 6 ezreléknél.

Ahhoz hogy képesek legyünk hazánkba vonzani a járműipari beruházókat, befektetéseket és a termelést fokozni, **fordulatra van szükség az oktatási rendszerünkben is.**

Forrás: Eurostat

Kirívóan magas Magyarországon a fejlett országokhoz és valamennyi más európai országhoz képest is a rokkantnyugdíjasok, rokkantsági ellátásban részesültek aránya. Ez is egy olyan átalakítandó terület, ahol segély vagy korhatár alatti nyugdíj helyett **munkát, közmunkát szeretnénk kínálni.**

Forrás: OECD

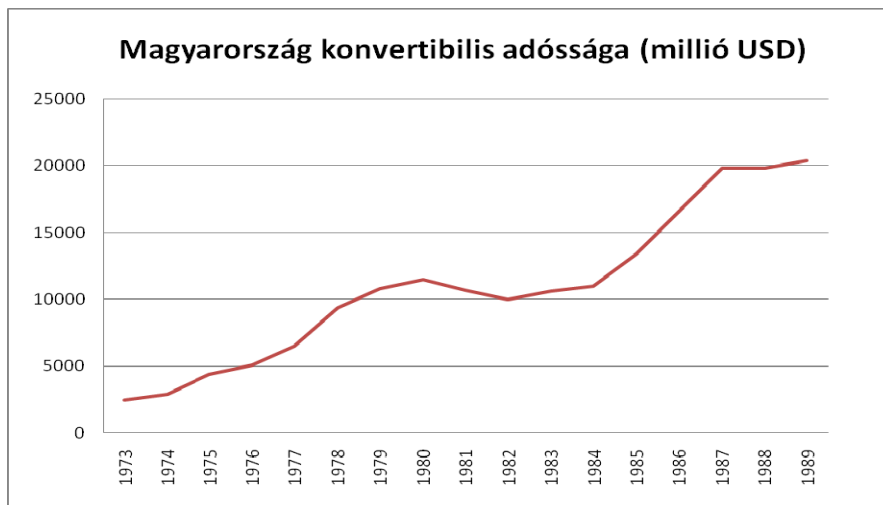
Magyarország versenyképessége szintén rendkívüli módon romlott az elmúlt 8 év alatt, amelyet az alábbi ábra jól szemléltet. A hét nagy strukturális reformprogram végrehajtásától azt várjuk, hogy javítani fogja Magyarország versenyképességét is.

Forrás: WEF, IMD

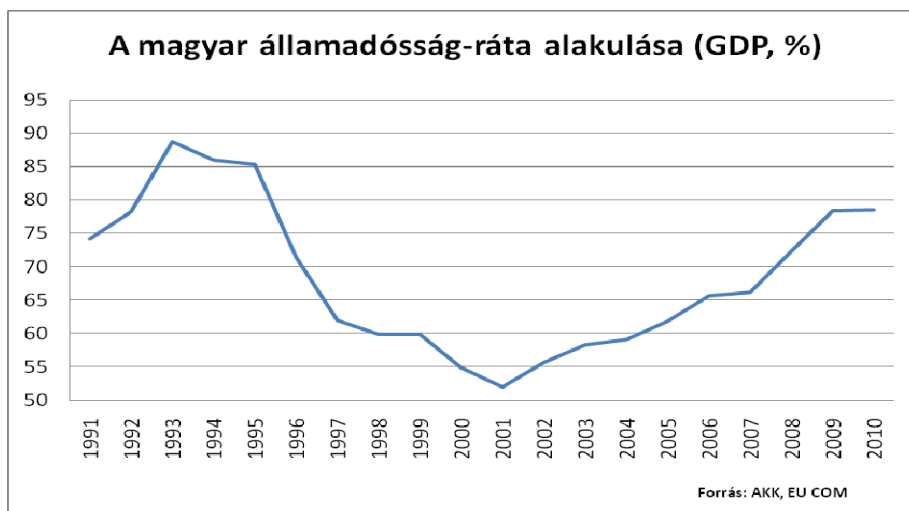
Hogyan adósodtunk el?

Magyarország eladósodási folyamata már az 1970-es években elkezdődött, amikor a szénhidrogének olajválság miatti robbanásszerű áremelkedése következtében hazánk a cserearány erőteljes romlásával szembesült. Az akkori kormány a könnyebbik utat választotta a probléma megoldására és a termék- és költségszerkezet racionalizálása helyett a hitelfinanszírozás mellett döntött. A hitelek kamatát aztán további hitelek felvételével finanszírozta, amelynek eredményeképpen az 1980-as évek végére az adósságunk 4 milliárd dollárról 21 milliárd dollárra duzzadt. Ezt nem szabad megismételni!

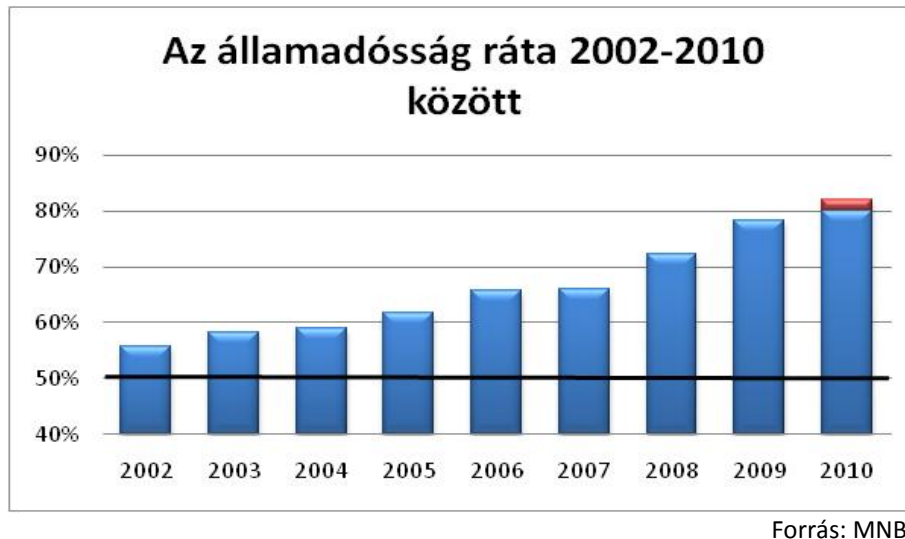
Forrás: MNB

Eladósodásunk története tovább folytatódott az 1990-es évtizedben is. A rendszerváltás idejére hazánk a GDP 60%-át meghaladó államadóssággal bírt és a GDP 20%-a feletti adósságállománnyal bíró rendszerváltó országok közül hazánk volt az egyetlen, aki nem kérte az adósság elengedését, vagy átütemezését, amely óriási kihívás elé állította a gazdaságpolitikát és óriási terhet rótt a magyar gazdaságra.

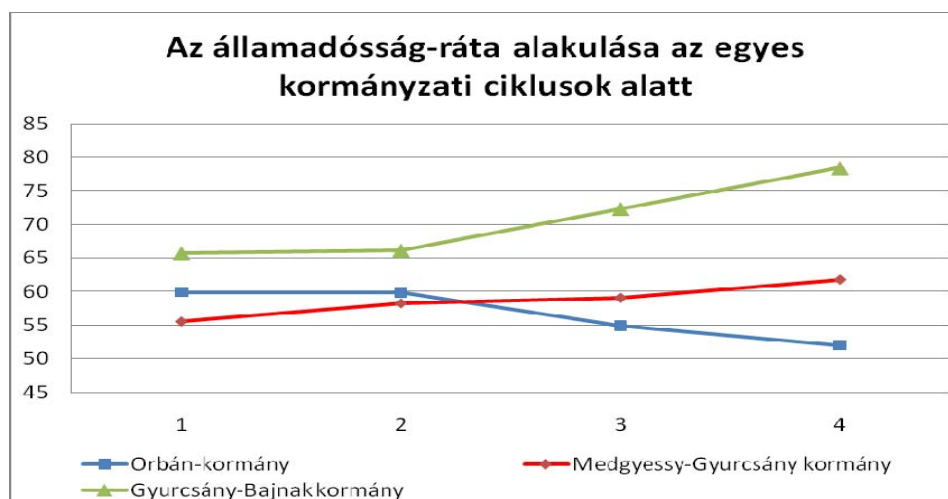

Forrás: AKK, EU COM

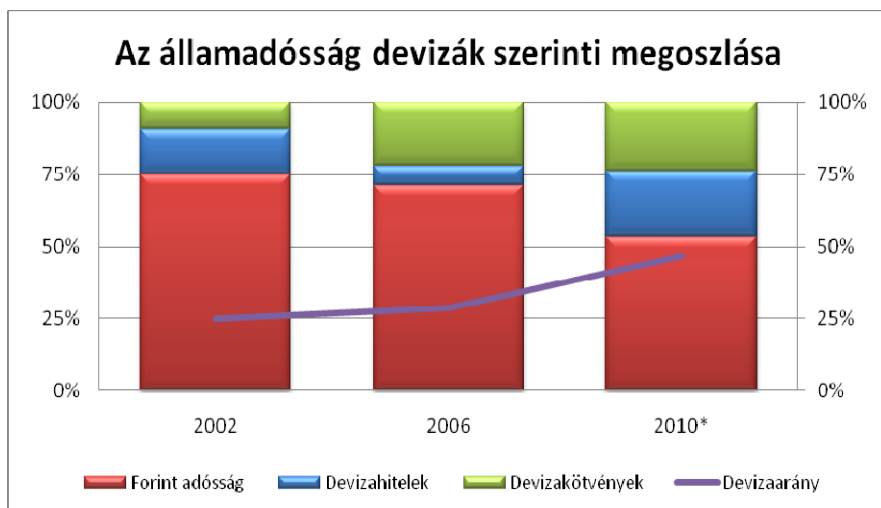
A Bokros csomag csökkentette ugyan az adósságállományunkat, azonban mindezt hatalmas növekedési és szociális áldozatok árán. Az első Orbán kormány idején köszönhetően a robusztus gazdasági növekedésnek és a szigorú költségvetési politikának 2001-2002-re az államadóssági rátánk soha nem látott mélypontra, 52,5%-ra csökkent. 2002 tavaszán azonban kormányváltást követően adósságunk újra növekedési pályára állt.

A 2002-2010 közötti időszak az államadósság folyamatos és fenntarthatatlan szintre történő növekedését hozta magával. A nominális adósságunk 12 000 milliárd forinttal, az adósságrátánk pedig 25 százalékponttal nőtt, amelynek fő okai a folyamatosan magas költségvetési hiány és az alacsony növekedési ráta voltak. Az adósságállomány 2010-re fenntarthatatlan, 82%-os szintre duzzadt. Ahhoz, hogy ez a folyamat ne ismétlődhessen meg, meg kell húznunk egy vonalat, amely szintre le kívánjuk csökkenteni Magyarország államadósságát és ezt az alkotmányunkban is rögzíteni kell. Nem elég egy 65%-os szintet elérnünk, hanem egy olyan biztonságos szint (50%) elérésére kell törekednünk, amelytől 2002 tavaszán csupán karnyújtásnyira voltunk.

Az adósságrátánk változása világos képet mutat a különböző kormányzati ciklusok alatt. Egyedül az első Orbán kormány 4 éve alatt csökkent az államadósság GDP arányos értéke, míg a másik két kormányzati ciklus eladósodási pályára állította hazánkat, amely azt eredményezte, hogy a második Orbán-kormány egy fenntarthatatlan államadósság szintet örökölt.

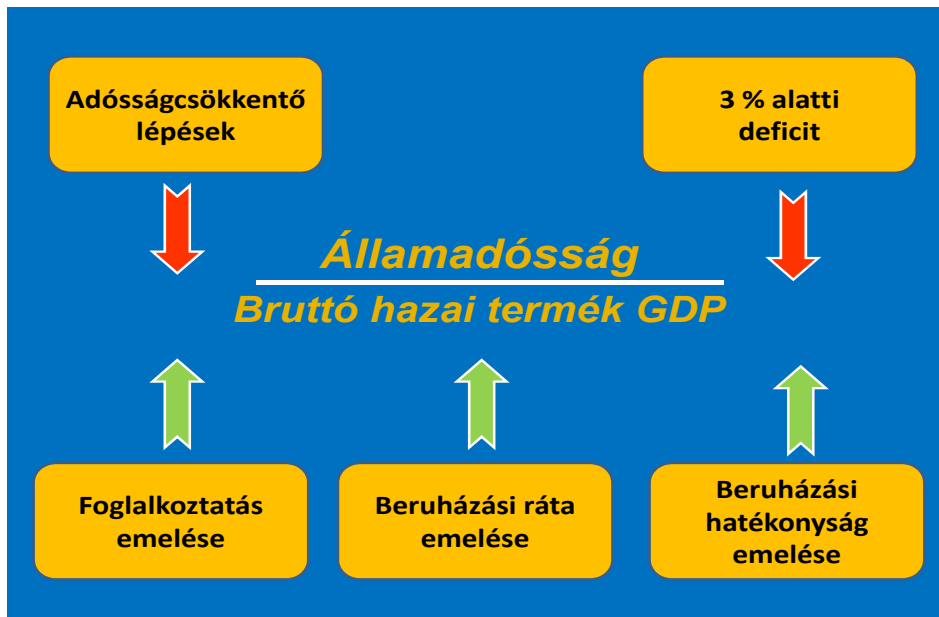
A rossz fordulat azonban nem csak az eladósodottságunk mértékében következett be 2002 után, hanem az államadósságunk devizák szerinti összetételében is. Az elmúlt 8 évben a biztonságosabb forintfinanszírozásról hibás döntések sorozatával a devizafinanszírozás irányába mozdultunk el, ezzel tovább növelve kockázatunkat.

A magas adósságállományunk, illetve a devizaadósság irányába történő elmozdulás azt eredményezte, hogy a kamatfizetési kötelezettségeink tekintetében messze elmaradunk a versenytársainktól. 2008-ban több mint 1000 milliárd forintot költöttünk kamatkiadásokra, amely meghaladta a GDP 4 %-át. 2011-ben a személyi jövedelemadó

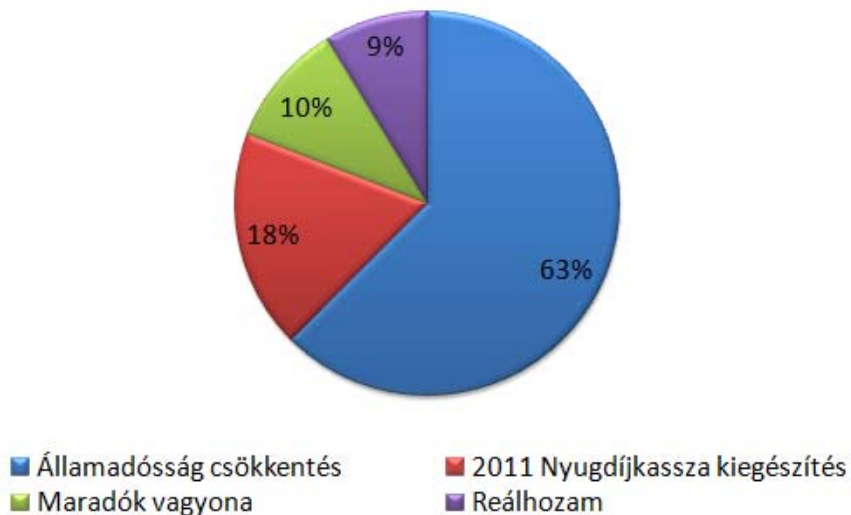
bevételeinkből minden 3 forintból 2-t kamatfizetésre kell költenünk, amely hihetetlen terhet jelent a magyar gazdaságnak. Nem szabad megengednünk azt, hogy a '70-es, '80-as években elkövetett hibák újra megismétlődjenek és kamatkiadásainkat újabb hitelből finanszírozva tovább duzzasszuk adósságunkat és az azzal járó terheket.

Hogyan csökkenthető Magyarország államadóssága?

Természetesen lehetnek egyszeri adósságcsökkentő lépések, amelyre fel kell használnunk – a jövőt támogatva – a magánnyugdíjpénztári vagyron állami nyugdíjrendszerbe visszatérő részét. Alacsony költségvetési hiányra, a foglalkoztatás emelésére és a beruházások bővítésére van szükségünk.

Magánnyugdíj-pénztári vagyron

A magánnyugdíjpénztári vagyon 60-70 százalék közötti részét, az előzetes számítások szerint nagyjából 63 százalékát tudjuk államadósság csökkentésre fordítani, amelynek eredményeképpen a 82 százalékos szintről 80 százalék alá, 76-77 százalékos szintre tudunk kerülni.

Államháztartási deficit-pálya				
Évek	2011	2012	2013	2014
%	2,94	2,5	2,2	1,9

Második lépésben vállalnunk kell a pontos, szigorú, takarékos államháztartási működést. Megszületett a politikai döntés, hogy Magyarország 2014 végéig egy fokozatosan csökkenő államháztartási hiánypályára áll át, amelynek eredményeképpen az államadósságot nem csupán egyszeri, rendkívüli vagyonnal, hanem folyamatosan is képesek leszünk csökkenteni.

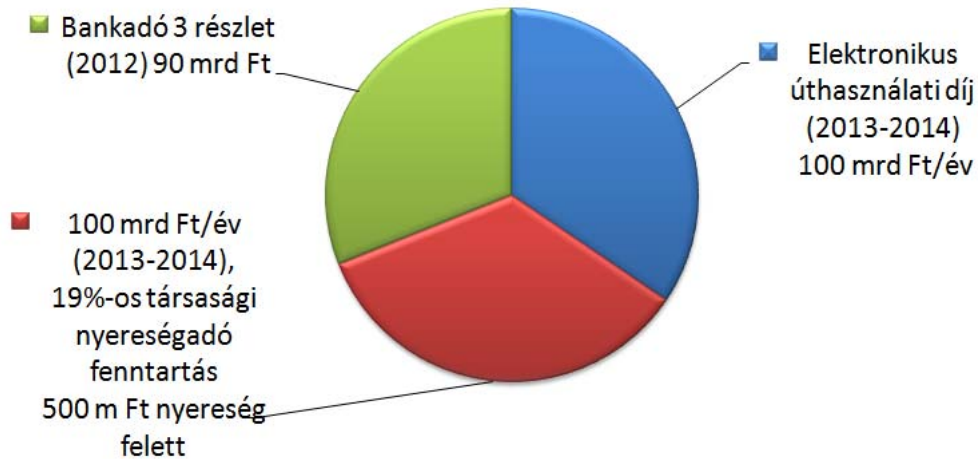
Széll Kálmán Terv költségvetési hatásai	2012	2013	2014
1. Foglalkoztatás és munkaerőpiac	195	213	213
2. Nyugdíjrendszer reformja	93	129	129
3. Közösségi közlekedés	45	60	60
4. Felsőoktatás	12	38	38
5. Gyógyszerkassza	83	120	120
6. Állami és önkormányzati finanszírozás	32	122	122
7. Az államadósság csökkentő alap befizetései	90	220	220
Összesen	550	902	902

A Széll Kálmán Terv strukturális reformok révén segít bennünket abban, hogy megszüntessük a pazarlást és a költségvetés folyamatosan csökkenő hiányán keresztül mérsékeljük Magyarország államadósságát. A program a 2011-es indulását követően 2012-ben már 550 milliárd forinttal javítja a magyar államháztartás egyenlegét, amelyet 2013-ban és 2014-ben további évi 900 milliárd forintos megtakarítás követ, amellyel lehetővé válik az államadósság tartós csökkentése.

Az államadósság előbbi, hosszabb távú, az adósságállomány folyamatos csökkentését lehetővé tevő intézkedéseken túl léteznek olyan egyszeri bevételek is, amelyek az államadósság csökkentése érdekében kerülnek a jövőben felhasználásra és addig az Államadósság-csökkentő Alapban halmozódnak fel. Az egyik ilyen a bankadó teljes összegének 2012-ben történő beszedéséből származó további 90 milliárd forint. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium ezen felül kidolgozta az elektronikus úthasználati díj

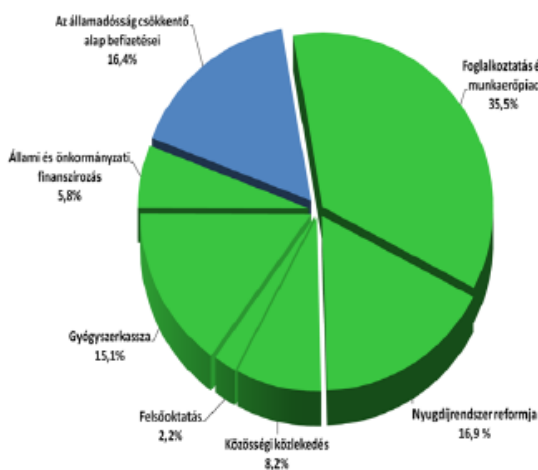
programját, amelynek bevételei szintén az Alapba kerülnek. Az Alap harmadik forrása abból származik, hogy 2013-2014-ben a társasági adó esetében az 500 millió forint feletti nyereségre megmarad a jelenleg érvényben lévő 19 %-os adókulcs.

Államadósság-csökkentő Alap

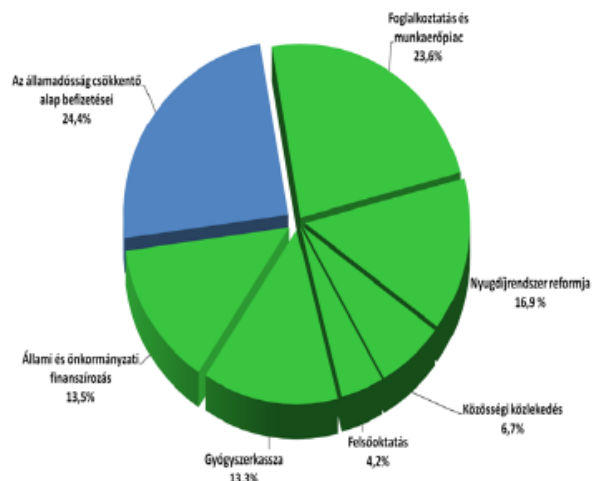

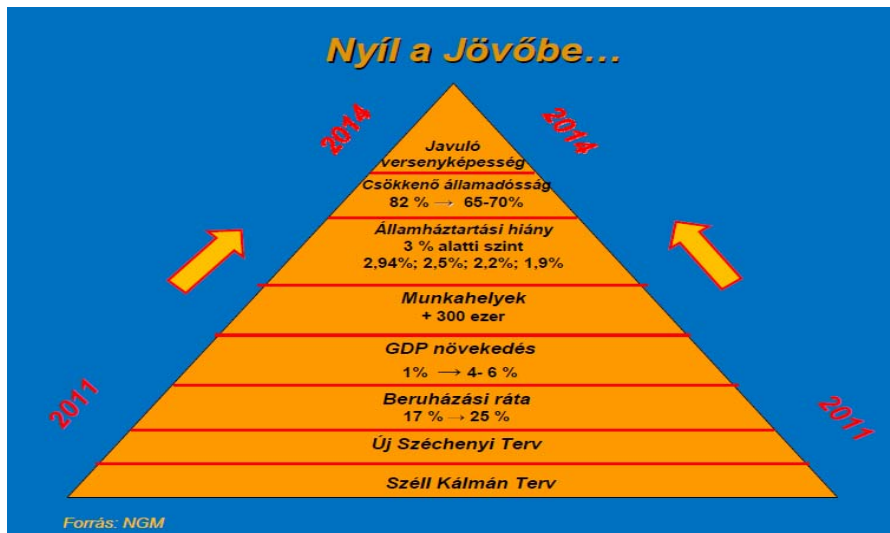
A Széll Kálmán Tervben foglalt intézkedések költségvetési hatásainak vizsgálatából megállapítható, hogy 2012-ben az államadósság csökkentését elérő államháztartási egyenlegjavulás 4/5 része kiadási oldalt érintő intézkedésekből származik és csupán 1/5 rész származik a bevételi oldalról. 2013-14-ben az egyenlegjavulás 3/4-e jön a strukturális reformok révén csökkenő kiadásokból, 1/4 pedig a rendkívülinek tekinthető bevételekből.

Kiadási és bevételi oldal megoszlása
2012

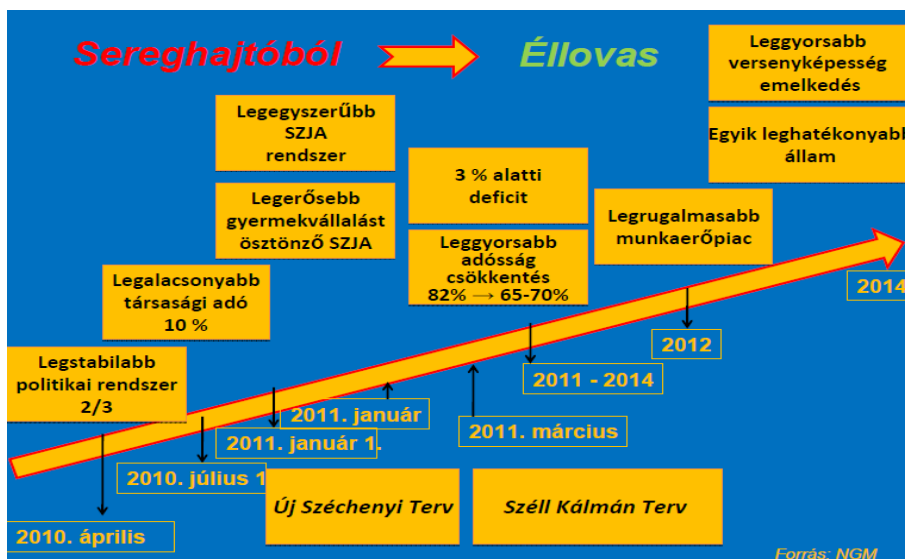

Kiadási és bevételi oldal megoszlása
2013-2014

Az államadósság szintjének csökkentése mellett fontos szerepet kell kapnia a gazdasági növekedés beindításának is, amellyel adósságrátánk tovább csökkenthető. A Széll Kálmán Tervvel és az Új Széchenyi Tervvel lehetővé válik a jelenlegi 1%-os GDP növekedési szintünk 4-6% körüli szintre történő emelése. Ez alapozza meg, hogy Magyarországon 300 000 új, adózó munkahely jöjjön létre, az államháztartási hiány és az államadósság folyamatosan csökkenjen, melynek következtében hazánk versenyképessége is folyamatosan javulni fog.

Magyarország célja, hogy 8 évnyi elhibázott gazdaságpolitikát követően sereghajtóból újra a régió éllovasává váljon. Megvert, lenyomott nemzetből Európa egyik legsikeresebb nemzetévé kívánunk válni. A korábban ennek érdekében megtett intézkedések (társasági adó csökkentés, gyermekvállalást ösztönző személyi jövedelemadó rendszer bevezetése és egyszerűsítése, Új Széchenyi Terv) szerves folytatása a Széll Kálmán Terv, amelynek révén nálunk mehet végbe a régió leggyorsabb államadósság csökkentése, megteremtve ezzel a lehetőséget a régió legversenyképesebb gazdaságának létrehozására.